

The paper presents the essence of the concepts of culture, art culture and music culture, as well as the relationship and interdependence of these phenomena. The structure of the phenomenon of musical culture is given. The urgency of forming the musical culture of schoolchildren as a part of the spiritual life of the individual is emphasized, taking into account new opportunities provided by the information society. The concept of "training future musical art teachers to work with modern students" is defined. The research of Ukrainian and Chinese scientists is presented, which highlighted the problem of training future musical art teachers for the successful formation of musical culture of schoolchildren, as a criterion for the quality of music education and a kind of indicator of students' acquisition of general cultural literacy. The peculiarities of music perception by schoolchildren of the last generation, marked in the literature as the Alpha generation, are given. Some contradictions have been revealed, which have become more acute during the preparation of future bachelors and masters and hinder the process of forming the musical culture of modern schoolchildren.

It is concluded that modernization of future teachers training is a necessary condition of increasing efficiency of teaching students and forming their proper musical culture.

Key words: musical culture, musical culture of modern schoolchildren, preparation of future musical art teachers for the formation of musical culture of modern schoolchildren.

УДК 378.016(510)

Чжан Лянхун

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-9688-7560

DOI 10.24139/2312-5993/2020.08/495-504

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ВОКАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СИСТЕМІ ВИЩОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ КИТАЮ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті з'ясовано методологічні підходи до підготовки фахівців вокального мистецтва в системі вищої музичної освіти Китаю. На підставі аналізу теоретико-методологічних засад підготовки фахівців вокального мистецтва в системі вищої музичної освіти Китаю виокремлено методологічні підходи: академічний; особистісно орієнтований; культурологічний. Доведено, що важливими концептуальними ідеями, які покладено в основу професійної підготовки вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю, є: опора на національні виконавські й педагогічні традиції в поєднанні із запозиченням досвіду інших країн у цій сфері та максимальне використання можливостей культурного середовища в процесі підготовки вокалістів.

Ключові слова: вокальне мистецтво, фахівці вокального мистецтва, підготовка фахівців вокального мистецтва, методологічні підходи, вища музична освіта Китаю.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток мистецької освіти в Китаї характеризується акцентуванням уваги на розв'язанні основних завдань мистецьких закладів вищої освіти країни. Діяльність таких закладів спрямована на збереження й поширення національних традицій та їх

збагачення шляхом урахування міжнародного досвіду згідно із сучасними культурно-освітніми потребами китайської держави. Переконані, що вокальне мистецтво надає можливості для тісної взаємодії між культурами різних народів, на підтвердження чого стають популярність і затребуваність міжнародних вокальних конкурсів. Відтак, із упевненістю можна стверджувати, що підготовка фахівців вокального мистецтва високого рівня уможливорює розв'язання важливих соціально-культурних проблем.

Аналіз актуальних досліджень. Теорія та практика освіти накопичила багатий досвід із підготовки фахівців музичного мистецтва. Сутнісні особливості професійної підготовки в контексті музично-педагогічної діяльності досліджували такі науковці, як: Е. Абдуллін, Л. Арчажникова, Т. Бодрова, О. Єременко, А. Козир, Н. Кьон, О. Михайличенко, Н. Овчаренко, О. Олексюк, О. Отич, В. Орлов, Г. Падалка, А. Растрігіна, О. Реброва, О. Ростовський, О. Рудницька, Т. Танько, В. Федоришин, О. Хижна, В. Черкасов, О. Щолокова та ін.

Китайські дослідники у своїх наукових розвідках зацентрували увагу на загальнопедагогічних і методичних аспектах професійної підготовки фахівців вокального мистецтва (Ду Сивей, Лі Чжень, Лі Шень, Сун Децзюнь, Чан Дунюнь, Чан Нань, Чжао Цзин та ін.).

На основі аналізу наукової літератури визначено, що китайськими вченими висвітлено різні питання здійснення професійної освіти майбутніх фахівців музичного мистецтва в КНР, а саме: теоретичні й методичні проблеми музичної педагогіки (Гао Гонін, Ван Яохуа, Ма Да, Чжен Цзиньян, У Шуньчжан, Чжу Юнбей та ін.); особливості музичного навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів (Лю Мяоні, Ван Юечжи, Чжоу Чжень Юй, Яо Ямін та ін.); стратегії розвитку китайської музично-педагогічної освіти (Бай Шаожун, Вей Лімін, Ван Бін, Ей Юй Хуа, Лінь Хай, Сяо Су, Фан Дін Тан, Хуа Ей Юй, Цзін Нань та ін.); тенденції проведення паралелей у різних сферах мистецької освіти за спеціалізацією (Вей Лімін, Сюй Дін Чжун, Ціо Лі, Ма Ге Шунь, Ма Цзюнь, Сі Даофен, Ян Хун Нянь та ін.); історія розвитку вищої вокальної освіти (Сю Хайлін, Ши Вейчжен, Цао Яньлі, Чен Сихай, Сун Пейцін, Ван Бінчжао, Ван Юйне, Чжан Хао, Чжан Сюн, Лінь Лінь та ін.); особливості розвитку музичної освіти на сучасному етапі її реформування (Гао Хуейвен, Цаоньлі, Чжан Вей, Чжао Сі, Ян Цзин та ін.).

Мета статті полягає у з'ясуванні методологічних підходів до підготовки фахівців вокального мистецтва в системі вищої музичної освіти Китаю.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження:**

загальнонаукові – аналіз, синтез, абстрагування, порівняння й узагальнення, що дали змогу з'ясувати теоретичні підходи, покладені в основу розвитку досліджуваного феномену, та сформулювати вихідні положення й узагальнені висновки роботи; *емпіричні* – аналіз документів закладів вищої музичної освіти Китаю, онлайн інтерв'ювання та Е-листування, що застосовано в процесі з'ясування особливостей професійної підготовки вокалістів у закладах вищої музичної освіти Китаю.

Виклад основного матеріалу. Лю Маоні наголошує, що «музичне виховання на всіх освітніх рівнях у Китаї – це, насамперед, виховання музикою, яка є символом порядку, цивілізації, що привносяться у світ героями міфології, мета яких – умиротворення й гармонізація людини та соціуму, внесення в хаотичне середовище певної структури, норми, ієрархії, у якій музична педагогіка базується на традиціях – звернена до глибин давньосхідної мудрості» (Лю Маоні, 2017, с. 312-313).

Безперечно, сучасна мистецька освіта Китаю – це різноманіття мистецьких напрямів і стилів. Як вважає Вей Лімін, вокальне мистецтво сучасного Китаю зосередило в собі значущу якість – «всєбічну спрямованість на європейські музичні орієнтири. Що стосується останніх, то важливо відмітити методичну роботу, яку проводять китайські педагоги, акумулюючи кращі європейські досягнення. Такого роду процес характерний для становлення й розвитку сучасної китайської вокальної педагогіки» (Вей Лімін, 2011, с. 162).

Аналіз наукових розвідок китайських учених уможливив виявлення того факту, що останні наголошували на необхідності поєднання традицій китайської народної освіти й досвіду, накопиченого в країнах зарубіжжя за останній час.

Переконані, що задля якісного збагачення вокально-виконавської культури Китаю доцільним є виявлення специфічних рис китайських традицій вокального виконавства, узагальнення провідних норм традиційного народного та професійного мистецтва Китайської Народної Республіки.

Незаперечним є той факт, що в процесі підготовки фахівців вокального мистецтва теорія нерозривно пов'язана з методикою. Історія становлення вокальних шкіл характеризується, на думку Ду Сивей, тим, що «пов'язана з вирішенням низки важливих питань: становлення співочого голосу, розвиток вокальної техніки як основи високохудожнього виконання музичного твору» (Ду Сивэй, 2008, с. 5).

Учений наголошує, що менталітет і духовно-моральні цінності національної китайської культури потребують у нових умовах більшого

розуміння специфіки роботи голосового апарату, лінгвістичних особливостей мови (зокрема, уміння співати ієрогліфи), знань у галузі світової та національної музичної культури (Ду Сывэй, 2008, с. 172).

Слід зацентувати на тому, що вокальна підготовка студентів у Китаї здебільшого орієнтована на народну манеру співу, що характеризується піднятою гортанню та пронизливим головним звучанням. Водночас означена манера співу є непридатною для виконання творів класичної музики. Але, як зауважує Яо Ямін, у той самий час у КНР академічний співак зі схожою манерою співу буде більш приємним для сприйняття слухачем (Яо Ямін, 2017).

У межах даного дослідження слід, як нам видається, зацентувати на тому, що вокальні національні традиції окреслюють і розкривають художньо-виконавські вимоги до вокалістів і вдосконалення системи їх вокальних умінь і навичок. Безумовно, специфіка мови, темперамент, характер та інші якості, характерні для людей різних національностей, відчутні у співі. Так, наприклад, Ж. Кривенко відзначав значний вплив співочої свідомості на тембр вокаліста (Кривенко, 2008). Д. Редер і Б. Тураєва акцентували на культурній єдності, своєрідності й замкнутості КНР, відданості давнім традиціям. До того ж, на основі синтезу китайських вокальних традицій, як зазначає Пен Деньсюн, розвивається вокальне мистецтво *bel canto*. Отже, без сумніву можемо проголосити, що професійній підготовці майбутніх вокалістів у системі освіти Китаю притаманна інтеграція. У наукових розвідках китайських дослідників (Лю Давей, Чжан Вей, Чжоу Сяо Янь, Чжоу Сяо Янь, Лю Давей, Ся Мей Цзюнь) виявлено специфічність «китайського народного співу», що полягає в поєднанні співу китайської традиційної пісні та класичної опери, європейських традицій *bel canto* та ін.

На підставі аналізу теоретико-методологічних засад підготовки фахівців вокального мистецтва в системі вищої музичної освіти Китаю нами було виокремлено такі методологічні підходи:

- 1) академічний;
- 2) особистісно орієнтований;
- 3) культурологічний.

Охарактеризуємо кожен із виокремлених підходів. Так, загальновідомим є той факт, що *академічні* ідеї у вищій музичній освіті Китаю запозичені з російської та європейських вокальних шкіл. Вони знайшли свій прояв у процесі обґрунтування навчальних методик підготовки фахівців вокального мистецтва, які були розроблені такими науковцями, як: Д. Аспелунд, В. Багадуров, А. Варламов, Л. Дмитрієв, Н. Кьон, В. Морозов, Н. Овчаренко, О. Реброва, О. Щолокова та ін. В основу

означених ідей покладено здебільшого знання фізіологічного характеру, потрібні для постановки голосу вокаліста, правильного звукоутворення, відшліфовування деталей, які додають виконанню виразність (форте, піано, колоратури тощо), роботи над дикцією і артикуляцією.

Зазначимо, що в цілому з точки зору академічного підходу майбутній вокаліст виступає переважно носієм психофізичних якостей, що, безперечно, є дуже значущим з позиції техніки виконання вокального твору і дає можливість для досягнення в цій сфері найвищої якості підготовки співаків. Відтак, можемо говорити про те, що існує проблема технічної та емоційної інтерпретації вокального твору та його представлення широкому загалу.

Констатуємо, що педагоги різних національних шкіл застосовують у процесі навчання оперних і камерних вокалістів наявний світовий досвід знання вокальної техніки, в основу якої покладено інтонаційну виразність, вільне дихання, формування без зайвої напруги резонаторів звуку, щільність змикання голосових зв'язок, легкість звукоутворення, рівний спів без форсування звуку. Значущим для точності музичної мови й художнього наповнення музичного твору, що виконується, є робота над дикцією, правильною артикуляцією та фонетикою. Без сумніву, гарантією високохудожнього професійного виконання музичного твору й успіху вокаліста є розвиток вокальної техніки, бережливе ставлення до голосу й постійні систематичні заняття з педагогом.

Останнім часом відомі представники китайської вокальної педагогічної школи узагальнюють і часто використовують у своїй методиці викладання підвалини класичного європейського співу. Відтак, китайські педагоги підготували велику кількість талановитих вокалістів-виконавців, спираючись на фонетичні особливості китайської мови й передачу емоційної складової співу.

У межах академічного підходу серед домінуючих є ідея про потребу фундаментальної теоретичної підготовки співаків. Проте, вважаємо за необхідне зацентувати увагу й на існуючих недоліках академічного підходу до підготовки співаків. Отже, до них відносимо те, що, використовуючи таку навчальну систему, студенти-майбутні вокалісти, як правило, копіюють стиль виконавської діяльності свого вчителя, що призводить до ускладнення становлення їх особистого виконавського стилю й обмежує діапазон їх творчих можливостей.

Наступний виокремлений нами методологічний підхід підготовки вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю – особистісно

орієнтований. Зауважимо, що в його основу покладено принцип активності особистості. Нам імпонує думка В. Серікова, який зазначає, що підґрунтям означеного підходу є положення про те, що особистість того, хто навчається, є головною цінністю та метою освіти (Сериков, 1999).

У зв'язку із зазначеним вище наголосимо, що значущими є ідеї розвивального навчання. На їх основі розробляються навчальні методики, які передбачають, як вузькоспеціальний, так і широкий загальний і естетичний розвиток співака. Такі методики передбачають використання в процесі підготовки виконавців вокалу в музичних закладах вищої освіти активних методів навчання, як-от: ділові ігри, творчі завдання, дискусії, які гарантують актуалізацію знань і досвіду виконавської діяльності.

Однак, констатуємо, що означені ідеї є основою не лише відбору методів навчання, але й підбору репертуару, а також надають можливість осягнення програми в індивідуальному темпі.

У межах даного дослідження вважаємо за необхідне звернутися до проблем формування особистості музиканта, а саме розвитку його емоційної сфери під час виконавської діяльності. Зазначена проблема стала предметом спеціальних досліджень А. Недосекіної, яка обґрунтувала вельми важливу з точки зору методології ідею головної ролі загального емоційного розвитку музиканта в процесі його фахової підготовки в закладі вищої освіти (Недосекина, 2014).

І останній методологічний підхід – культурологічний, заснований на традиційній національній культурі. При цьому такий підхід вимагає врахування менталітету китайського народу, особливостей китайської мови та традиційної манери виконання народних вокальних творів. У межах даного підходу відзначається методика навчання вокалу, яка була теоретично обґрунтована й розроблена професором Шанхайської державної консерваторії Ван Піньсу. Науковиця вважала, що в процесі викладання вокалу необхідно спиратися на рідній діалект учнів. Такий підхід використовувався у зв'язку з тим, що державною мовою Китайської Народної Республіки є «путунхуа». Це мова офіційного спілкування, освіти, натомість мовою міжособистісного спілкування є діалект рідних місць кожного китайця, який іноді значно відрізняється від державного варіанту.

Отже, педагогиня переконана, що в основі будь-якої культури та її традицій лежить рідна мова, яка додає особливого колориту вокалу й разом із тим дозволяє в різномовних країнах і регіонах застосовувати різні моделі вокальної освіти. Велика кількість діалектів китайської мови характеризуються певними особливостями, у тому числі музичними: до

прикладу, вони містять значний спектр ритмів і характерних тональностей, які лягають на лади народної музики. Відтак, науковці вважають, що під час навчання вокалу раціональною є опора якраз на народні діалекти, а не на «путунхуа», яка є штучно створеною та усередненою мовою (Саракаева, 2011).

Аналіз і узагальнення наукових розвідок із проблеми дослідження дали змогу визначити провідне положення підготовки вокалістів, а саме положення про цілісність вокального твору як єдності музики й тексту. Як результат, велика увага приділяється музичній «вимові» тексту. У зв'язку з цим наголошується на необхідності врахування специфіки мови (особливості морфем, структура пісенних фраз, вимова), що, без сумніву, впливає на способи «проспівування» конкретної музичної фрази. Особливо актуальним це є для народної музики та для «змішаного» стилю вокального виконання.

Останнім часом у Китаї, як і в інших країнах, культурологічний напрям у освіті висувається на перший план. У теорії та практиці професійної музичної освіти важливого значення набуває концепція створення в музичному закладі вищої освіти відповідного культурно-освітнього середовища. До провідних ідей означеної концепції відносимо такі:

По-перше, в основу освітнього процесу в музичному закладі вищої освіти покладено високі зразки музичного мистецтва;

По-друге, важливим джерелом розвитку особистості студентів і викладачів музичного закладу вищої освіти є культурно-освітнє середовище;

По-третє, культурно-освітнє середовище уможливорює розширення світогляду та меж компетентностей майбутнього вокаліста;

По-четверте, невід'ємним компонентом культурно-освітнього середовища є залучення студентів до позааудиторної музично-творчої діяльності.

Переконані, що цілісний підхід до організації процесу підготовки майбутніх вокалістів у музичних закладах вищої освіти Китаю, нерозривно поєднує в собі культурологічний і особистісно орієнтований підходи за умови збереження досягнень академічного підходу.

У межах розгляду методологічних підходів підготовки вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю зауважимо, що реалізація зазначених вище ідей значно залежить від якості педагогічного штату, який здійснює професійну підготовку вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю.

Згідно з вимогами Міністерства освіти Китаю, викладачі університетів повинні насамперед мати диплом магістра. Така вимога створює низку проблем для музичних закладів вищої освіти, бо велика кількість досвідчених і висококваліфікованих виконавців-вокалістів не мають

магістерського ступеня, і це стає на заваді залучення їх до освітнього процесу, а також відкриття нових дисциплін.

Відтак, аналіз наукових розвідок досліджуваного аспекту надав можливість для визначення провідних проблем китайських музичних закладів вищої освіти щодо формування викладацького штату:

1) відрив освіти від виконавської практики. Сучасне покоління співаків навчаються у викладачів, які мають вельми обмежений власний досвід оперної або концертної діяльності;

2) сучасна підготовка співаків у Китайській Народній Республіці розпочалася пізніше, ніж у Європі. Більшість педагогів із вокалу за своєю освітою є фахівцями в інших предметах. Вони не мають ґрунтовних наукових знань про вокал, вокальну діяльність, фізіологічні та психологічні компоненти вокального мистецтва;

3) окремі дисципліни дуже слабо забезпечені висококваліфікованими педагогічними кадрами. Зокрема, не вистачає викладачів, які вчать вокальним базовим предметам, як-от: історія вокального мистецтва або вокальна методика.

Значимим є також те, що Міністерство освіти Китаю здійснює оцінювання ефективності діяльності музичних закладів вищої освіти за формальними показниками, а саме: навчальні плани, дипломні роботи й відсоток працевлаштування випускників, у той час, як безпосередньо зміст навчальних програм, рівень знань і вмінь студентів залишається поза межами моніторингу.

Отже, однією з важливих теоретико-педагогічних ідей організації підготовки вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю є ідея поєднання ґрунтовної теоретичної підготовки та активної практичної вокально-виконавської діяльності.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Підсумовуючи, зазначимо, що важливими концептуальними ідеями, які покладено в основу професійної підготовки вокалістів у системі вищої музичної освіти Китаю, є:

- опора на національні виконавські та педагогічні традиції в процесі підготовки вокалістів у поєднанні із запозиченням досвіду інших країн у цій сфері;

- максимальне використання можливостей культурного середовища в процесі професійної підготовки вокалістів, що дає можливість здійснювати їх підготовку з урахуванням культурного контексту й виділити загальне та національно-особливе в способах звукоутворення, манері

виконання, естетично доцільних способах емоційного самовираження, створити й подати культуровідповідну інтерпретацію вокальних творів.

Перспективним напрямом подальших наукових розвідок із досліджуваної проблеми вважаємо процесуальні засади професійної підготовки фахівців вокального мистецтва в системі вищої музичної освіти Китаю, зокрема технології та форми освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

- Вей, Лімін (2011). Формування вокальної культури студентів інститутів мистецтв на засадах художньо-мистецьких традицій. *Молодь і ринок*, 10 (81), 159-163 (Wei, Limin (2011). Formation of vocal culture of students of institutes of arts on the basis of artistic traditions. *Youth and the Market*, 10 (81), 159-163).
- Ду, Сывэй (2008). *Формирование певческих умений у вокалистов высших учебных заведений КНР* (дис. ... канд. пед. наук). М. (Doo, Sway (2008). *Formation of singing skills in vocalists of higher education institutions of the People's Republic of China* (PhD thesis). М.).
- Лю, Маоні (2017). Особливості музичного навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів Китаю. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*, 4 (59), 311-316 (Liu, Maoni (2017). Features of music education of students of faculties of arts of pedagogical universities of China. *Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynsky MNU. Pedagogical Sciences*, 4 (59), 311-316).
- Недосекина, А. Г. (2014). Эстетические эмоции как предмет формирования личности музыканта (методологический аспект). *Образование в сфере искусства*, 2 (3), 57-63 (Nedosekina, A. H. (2014). Aesthetic emotions as a subject of formation of the musician's personality (methodological aspect). *Art Education*, 2 (3), 57-63).
- Саракаева, Э. А. (2011). Концепт «герой» в китайской культуре. *Язык в социокультурном пространстве и времени*, 159-165 (Sarakaeva, E. A. (2011). The concept of "hero" in Chinese culture. *Language in Sociocultural Space and Time*, 159-165).
- Сериков, В. В. (1999). *Образование и личность. Теория и практика проектирования образовательных систем*. М. (Serikov, V. V. (1999). *Education and personality. Theory and practice of designing educational systems*. М.).
- Яо, Ямін (2017). Вокально-педагогічна освіта Китаю та її значення для самоорганізації навчального простору китайських студентів. *Педагогічні науки*, 1 (87) (Yao, Yamin (2017). Vocal and pedagogical education in China and its importance for the self-organization of the educational space of Chinese students. *Pedagogical Sciences*, 1 (87)).

РЕЗЮМЕ

Чжан Лянхун. Подготовка специалистов вокального искусства в системе высшего образования Китая: методологический аспект.

В статье выяснены методологические подходы к подготовке специалистов вокального искусства в системе высшего музыкального образования Китая. На основании анализа теоретико-методологических основ подготовки специалистов вокального искусства в системе высшего музыкального образования Китая выделены методологические подходы: академический; личностно ориентированный; культурологический. Доказано, что важными концептуальными идеями, которые положены в основу профессиональной подготовки вокалистов в системе высшего музыкального образования Китая, являются: опора на национальные исполнительские и педагогические традиции в сочетании с заимствованием опыта

других стран в этой сфере и максимальное использование возможностей культурной среды в процессе подготовки вокалистов.

Ключевые слова: вокальное искусство, специалисты вокального искусства, подготовка специалистов вокального искусства, методологические подходы, высшее музыкальное образование Китая.

SUMMARY

Zhang Lianhong. Vocal art specialists training in the system of higher music education in China: methodological aspect.

The article clarifies the methodological approaches to the vocal art specialists training in the system of higher music education in China. Based on the analysis of theoretical and methodological principles of vocal art specialists training in the system of higher music education in China, methodological approaches are distinguished: academic; personality-centered; culturological.

The main problems of Chinese music institutions of higher education in the formation of teaching staff have been identified, namely: separation of education from performing practice. The current generation of singers learn from teachers who have very limited personal experience of opera or concert activities; modern training of singers in the People's Republic of China began later than in Europe. The majority of vocal teachers are specialists in other subjects. They do not have a thorough scientific knowledge of vocals, vocal activity, physiological and psychological components of vocal art; some disciplines are very poorly provided with highly qualified teaching staff. In particular, there is a shortage of teachers who teach vocal basic subjects, such as: history of vocal art or vocal technique. It is also significant that the Ministry of Education of China evaluates the effectiveness of higher education music institutions on formal indicators, namely: curricula, dissertations and employment rates of graduates, while the direct content of curricula, the level of knowledge and skills of students remains outside of monitoring.

It is proved that the important conceptual ideas that underlie the vocalists professional training in the system of higher music education in China are reliance on national performing and pedagogical traditions in the process of training vocalists in combination with borrowing the experience of other countries in this field; maximum use of cultural opportunities in the process of vocalists professional training, which makes it possible to train them taking into account the cultural context and highlight the general and national-specific in ways of sound production, manner of performance, aesthetically appropriate ways of emotional self-expression, create and present culturally appropriate interpretation of vocal works.

We consider procedural foundations of vocal art specialists training in the system of higher music education of China, in particular technologies and forms of educational process, to be a promising direction of further scientific research on the specified problem.

Key words: vocal art, vocal art specialists, training of vocal art specialists, methodological approaches, higher music education in China.